

Terék Anna^{*}
AHOGY A GYÁR LÉLEGZIK

Összetereltek minket a gyárban,
hogy a munkát megszakítva
oktatást is kapjunk.
Hallgatott a gyártósról,
a gépek nélkülünk szuszogtak,
kifújták oldalukon minden erejüket,
a letett harisnyákon szép
csendben szaladtak a szemek.

Mintha az egész gyár
egy szájjal lélegzett volna,
kifújtam velük én is a számon
a levegővel az egész életemet,
s amíg beszélt az a férfi,
csak bámultam a gyárablak
apró négyzetein át
betörő fényt a porban.

Aranyló délután,
január volt és jeges,
míg az elvtárs beszélt,
én csak a fényt figyeltem,
ahogy millió porszem
kereste benne a helyét,
odakinn ropogott a tél,
azt estét vártam.
Tudtam, ha ennek vége,
indulhatok a gyerekért,
és hamar este lesz,
szikrázni fog a kályha

* A szerző a mű megírásának idején Térey János irodalmi ösztöndíjban részesült.

mellett a sötét,
olyankor megszűnik a világ,
csak a gyerek szuszogása
marad körülöttem.
Csend lesz és az ajtó
zárva.

Amíg hallgattam, ahogy a gyár lélegzik,
egyszerre ásítózott minden munkás,
az elvtárs felemelte a hangját,
mintha a fényásvig próbálta volna
feltornászni,
és azt mondta, hogy mi
mind győztesek vagyunk,
legyőzte a világot a Jugoszláv
Szocialista Szövetségi Köztársaság,
hiába támadott meg
bennünket a német, az olasz,
a magyar,
erősek voltak a jugoszlávok,
mert mindig bátrak a szlávok,
puszta öklükkel ütötték szét
az elnyomás fasiszta kutyáinak képét,
s hogy emeljük együtt át
a gyárat a szabadság felé,
mert fontos mindegyik
dolgozó kéz.
És hogy a bátor partizánok...
Folytatta, de nekem csak
az forgott a fejemben,
hogy annak idején,
pont ennek a gyárnak
a raktárában voltak
fogva tartva apámék,
és hogy erről nem szabad
beszélni sehol.
Ahogy arról sem,

mi történt a raktárban
velünk meg a bátor
partizánokkal.

Hiszen a partizánok bátrak – folytatta,
én meg arra gondoltam, bátrabbak,
mint apám volt, akinek a kalapjában föld van
és már sosem látom meg a szemét,
bátrabbak, mint János, aki egészen
Amerikáig menekült a megtorlás elől.

A torkomban kaparni kezdett
szép csendben
az a kis gyík, és itattam
könnyekkel, sosem volt neki elég.
Hallgatni kell,
hallgatni mindenről.
Nem lehet seb, ami folyton vérzik,
nem maradhat fájás,
ha életünk végéig tart,
ahogy összeprésel
a gyár lélegzete, hiszen
nők törött testével
lángolhat csak fel
ez a szabadság.

ELVTÁRSNŐ

Kabátnak való szövetért
mentem az irodára,
hideg volt a tél,
minden tócsa berepedt reggelente,
én meg törtem össze belül,
ebben a sovány testben,
átfúj rajtam a szél.

A zsebembe minden reggel
héjába főtt krumplit tettem,
melegített, míg oda nem értem
a gyárba, de foszlott már rajtam a kabát,
még a háború előtt vette János ezt a szövetet,
s mióta eltűnt, nem tudtam,
hol is kéne kezdenem,
hogyan új kabátot vegyek.

Aztán szóltak a lányok a gyárban,
hogyan az irodán
fel lehet iratkozni egy listára,
ha kabátnak való
szövetet szeretne kapni az ember.

Az irodán nem találtam mást,
csak a Magdit, aki
olyan hideg szemekkel nézett
rám, hogy azt hittem,
jégből van belül.

Állt az óriási asztala mögött,
és mondani kezdte, hogy
Elv társnő, már ne is haragudj,
de tényleg nem tudok
semmiben sem segíteni,
a kabátnak való szövetet
olyannak kell adjam,
akiről tudja mindenki,
hogyan hűséges a párthoz,
te rászorulsz, de neked
funkcióban van a sógorod,
hát akkor majd csak lesz valahogy.

Aztán leült és még hozzátette, hogy
Elv társnő, neked hol van a férjed,
emlékszem,

a partizánok alól is ő húzott ki,
most kihúzhatna valaki más alól is
egy kis szövetet neked arra a kabátra.
Engem nem húzott ki akkor senki,
én maradtam fekvé, bevert szájjal,
nekem nem segített senki,
és nem csak a kabátom
lyukadt ki rajtam,
de ezt te is láttad, Elvtársnő,
minek is mondjam,
ott voltál, amíg ott voltál,
csak téged kihúztak onnan,
engem meg ott hagyatok, és most
segítsek, hát, látod Elvtársnő,
egyszer mindenkivel szembe jön a sorsa,
most nézz bele te az arcába,
ha tudod, tartsd nyitva a szemed,
tartsd meg most te a testeden a súlyát,
mert ez alól most téged sem fog
kihúzni senki.

Szabadság, 2020